

Nr B 9

Bevillningsutskottets betänkande i anledning av väckta motioner om sänkning av bolagsskatten

Till bevillningsutskottet har hänvisats följande inom riksdagen väckta, av utskottet till behandling i ett sammanhang upptagna motioner, nämligen

I) de likalydande motionerna I: B 29 av herr *Hagberg m. fl.* och II: B 34 av herrar *Cassel* och *Darlin*, vari hemställts, att riksdagen måtte antaga följande

Förslag

till

förordning angående ändrad lydelse av 10 § 2 mom. förordningen den 26 juli 1947 (nr 576) om statlig inkomstskatt

Härigenom förordnas att 10 § 2 mom. förordningen den 26 juli 1947 om statlig inkomstskatt skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

10 §.

2 mom. Den statliga inkomstskatten utgör:

a) för svenska — — — 1 mom.:

fyrtio procent av den beskattningsbara inkomsten, i den mån skatten icke skall beräknas enligt c) här nedan;

b) för andra svenska ekonomiska föreningar än sambruksföreningar ävensom för sparbanker, sparbankernas säkerhetskassa, Sveriges allmänna hypoteksbank, Konungariket Sveriges stadshypotekskassa, hypoteksföreningar, svenska bostadskreditkassan och bostadskreditföreningar:

trettiotvå procent av den beskattningsbara inkomsten;

c) för försäkringsanstalter, — — — inkomsten; samt

d) för andra skattskyldiga än dem som avses i 1 mom. eller under a), b) eller c) här ovan:

femton procent av den beskattningsbara inkomsten.

Vid tillämpningen av bestämmelserna under a) och c) här ovan skall iakttagas att, därest försäkringsanstalt driver jämväl annan försäkringsrörelse än livförsäkringsrörelse, skatten skall beräknas enligt bestämmelsen under c) allenast beträffande den del av anstaltens beskattningsbara inkomst, som efter förhållandet mellan den skattepliktiga nettointäkten av livförsäkringsrörelsen och anstaltens sammanlagda skattepliktiga nettointäkt belöper å livförsäkringsrörelsen.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1959.

II) de likalydande motionerna I: B 175 av herr *Aastrup m. fl.* och II: B 229 av herr *Kollberg m. fl.*, vari hemställts, att riksdagen måtte besluta, att den extra bolagsskatten slopas och att således 10 § 2 mom. förordningen om statlig inkomstskatt — i fråga om skatten för aktiebolag, ekonomiska föreningar m. m. — gives den lydelse som författningsrummet hade före den genom KF den 3 juni 1955 (nr 300) vidtagna ändringen att gälla den skatt som skall påföras enligt 1959 års taxering.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för de i motionerna framförda yrkandena, får utskottet, i den mån redogörelse härför inte lämnas i det följande, hänvisa till de vid årets förra riksdag väckta motionerna II: 324 och II: 325.

Genom beslut av 1955 års riksdag vidtogs en av konjunkturpolitiska skäl betingad höjning av den statliga inkomstskatten för vissa juridiska personer. Beslutet innebar att skatten höjdes för aktiebolag från 40 till 45 procent vid 1956 års taxering och 50 procent fr. o. m. 1957 års taxering samt för ekonomiska föreningar från 32 till resp. 36 och 40 procent.

Såsom motivering för den provisoriska skärpningen av vinstbeskattningen anförde departementschefen i propositionen nr 190 år 1955 angående komplettering av riksstatsförslaget för 1955/56, att en dylik skärpning låg i linje med det tidigare redovisade behovet av en ytterligare dämpning av expansionstendenserna i näringslivet. Departementschefen erinrade om att genom de ändrade regler för företagsbeskattningen — som samma år antagits av riksdagen — minskades företagens möjligheter att i högkonjunktur genom anstånd med beskattningen av den faktiska årsvinsten vinna likviditetsförstärkningar. De nya reglerna tillskapade även genom sin konstruktion förutsättningar för en av konjunkturläget betingad variation i utrymmet för vinstreglerande dispositioner eller med andra ord för ett system varigenom underlaget för skatteberäkningen kunde i viss omfattning varieras.

Bevillningsutskottet, som i sitt betänkande nr 52/1955 vid sin bedömning av frågan tog fasta på den provisoriska karaktären av lagstiftningen, anslöt sig för sin del till den av departementschefen redovisade uppfattningen om behovet av en dylik åtgärd. Med de starka inflationistiska spänningar som för det dåvarande syntes råda i den svenska samhällsekonomin ansåg utskottet det motiverat att de tidigare vidtagna åtgärderna i kreditåtstramande syfte kompletterades med en tillfälligt skärpt vinstbeskattning.

Av innehållet i de föreliggande motionerna må här återges följande.

I de likalydande motionerna I: B 29 och II: B 34 hänvisas beträffande motiveringen till den vid 1958 års A-riksdag väckta motionen II: 325. Däri konstateras, att produktionsökningen inom landet, vare sig man ser endast på industriproduktionen eller på den samlade bruttonationalprodukten, under 1950-talet undergått en väsentligt mindre ökning per år än under t. ex.

femårsperioden 1946—1951. För bruttonationalprodukten har den genomsnittliga årliga ökningen varit föga mer än hälften av vad den var under nyssnämnda efterkrigsperiod. Det konstateras också att den minskade produktionsökningen åtminstone till tiden sammanfaller med den serie av åtgärder som från statsmakternas sida vidtagits för att skärpa företagsbeskattningen. Motionärerna har den uppfattningen att det även föreligger ett direkt orsakssammanhang.

Den senaste skärpningen för företagen på den direkta beskattningens område företogs 1955. Då höjdes den statliga skatten för aktiebolag och ekonomiska föreningar med 25 %. Finansministern har räknat med, att denna skatteökning skulle föranleda en inkomstökning för staten på 275 milj. kr. Sedan taxeringsutfallet för taxeringsåret 1957 numera är klart, torde man kunna konstatera att finansministerns beräkningar varit alldeles för optimistiska. I följande sammanställning återges för taxeringsåren 1953—1957 dels den för svenska aktiebolag framkomna beskattningsbara inkomsten, dels den på grundval härav uträknade statsskatten.

Taxeringsår	Beskattningsbar inkomst milj. kr.	Uträknad skatt milj. kr.
1953	2 128	835
1954	2 413	943
1955	2 646	1 046
1956	2 623	1 156
1957	2 294	1 118

Skatteskärpningen för aktiebolagen trädde i princip i kraft den 1 juli 1955. Dess första verkningar kan alltså utläsas ur siffrorna för taxeringsåret 1956. Helt har höjningen slagit igenom för taxeringsåret 1957. Det framgår av sammanställningen, att en förhållandevis ganska betydande ökning av den beskattningsbara inkomsten förelegat under de två närmaste inkomståren före 1955. Sedan dess har den beskattningsbara inkomsten nedgått, i särskilt hög grad för inkomståret 1956. Den uträknade skatten har därigenom kommit att ökas väsentligt mindre än skattesatsen skulle kunnat föranleda. Taxeringsåret 1957 ligger sålunda den uträknade skatten endast 72 milj. över siffran för taxeringsåret 1955. Denna ökning motsvarar 7 % på 2 år. Det är ovisst om man behövt räkna med nämnvärt lägre intäkt för statsverket om aktiebolagsskatten inte höjts.

Motiveringen för de olika skärpningarna av företagsbeskattningen har varit att de skulle medverka till ekonomisk stabilitet. Då levnadskostnaderna i Sverige sedan 1950 stigit med mer än 40 procent har den förda skattepolitiken uppenbarligen misslyckats när det gällt att bevara penningvärdet. Utöver att verka starkt dämpande på produktionsökningen och därmed på möjligheterna till standardökning har skatteskärpningarna åstadkommit en högst betydande omkostnadsökning för det svenska näringslivet. Framst har detta påverkat exportindustriernas möjligheter att konkurrera på utlandsmarknaderna, men även på den inhemska marknaden börjar konkurrensen utifrån göra sig alltmer gällande.

Då resultatet sålunda blivit i hög grad negativt och då — vad höjningen av den direkta bolagsskatten beträffar — det även från fiskalisk utgångspunkt inte torde ha uppstått någon egentlig vinst, bör det vara högst angeläget att nu ta upp frågan om företagsbeskattningen i dess helhet till ny prövning. Lättnader på detta område skulle verksamt kunna bidra till att dämpa inflationstendenserna i vårt samhälle. De skulle även bidra till att minska de risker för sysselsättningen som nu börjar skönjas. Såsom en första åtgärd i riktning mot en lindring av företagsbeskattningen förordar motionärerna en återgång till de skattesatser för aktiebolag och ekonomiska föreningar som gällde innan skärpningen 1955, alltså en sänkning till 40 procent för aktiebolag och 32 procent för ekonomiska föreningar. Motionärerna finner det sannolikt att inkomstminskningen för staten i vart fall inte kommer att uppgå till 80 miljoner kronor för helt år.

Som stöd för yrkandet i de likalydande motionerna I: B 175 och II: B 229 åberopas den motivering, som framlades i motionen II: 324 till årets förra riksdag. Därvid framhålles att den sakkunniga expertisen ansett att den extra bolagsskatten som konjunkturpolitiskt medel är helt förfelad. För att försöka ge den extra bolagsskatten ett försonande drag har den alltifrån genomförandet betecknats som tillfällig. Tidigare budgetår har intäkterna av skatten också i syfte att markera dess tillfälliga karaktär avförts ur statsbudgeten och avsatts på särskilt konto i riksbanken. Nu föreslår emellertid finansministern, att någon avsättning av skattens intäkter på särskilt konto inte skall äga rum, utan att skatten tills vidare skall behandlas som en ordinär statsinkomst. Skatten är med andra ord på samma väg som så många andra »tillfälligt» genomförda skatter.

Den förhöjda skattesatsen har väsentliga negativa verkningar främst i följande viktiga avseenden. Den verkar höjande på kostnadsläget inom produktionen. Därmed försvagar den företagets konkurrenskraft gentemot utlandet. Räntabiliteten pressas nedåt. Produktionsavkastningen blir lägre än vad den eljest skulle ha blivit. Detta får i sin tur återverkningar i negativ riktning på skatteunderlag hos såväl företag som deras anställda. Den höga skattesatsen har dessutom i och för sig en tendens att pressa ner de till beskattning redovisade vinsterna. Detta sker vidare till priset av snedvridna konkurrensförhållanden mellan olika finansieringssätt och kapitalförsörjningsmetoder till skada för kapitalmarknaden i dess helhet. Ur allmän-ekonomiska synpunkter talar med andra ord de övervägande skälen klart mot den extra bolagsskatten.

Återstår så de *statsfinansiella* synpunkterna. Dessa står givetvis i intimt samband med de förut berörda allmänekonomiska. Som kostnadselement och genom sina skadliga återverkningar på kapitalmarknaden verkar extra-skatten som en broms på produktionsutvecklingen och på *skatteunderlagets* utveckling. Härtill kommer så den förhöjda skattesatsens tendens att i rådande skattesystem i och för sig pressa ner de till beskattning redovisade vinsterna.

Produktionsutvecklingen inom den svenska industrien har under senare

år visat en stagnerande och t. o. m. något vikande tendens. Ökningstakten har varit lägre än tidigare. Av stort intresse för bedömande av den här diskuterade frågan om den extra bolagsskattens inverkan på skatteunderlag och till beskattning redovisade vinster är dessutom att se, hur aktiebolagens *beskattningsbara* inkomster utvecklats sig under åren efter den förhöjda skattesatsens genomförande. Trots att industriproduktionen visat någon årlig ökning — ehuru lägre än tidigare — har de beskattningsbara inkomsterna *minskat* från 1954 till 1955 med 0,9 % och från 1955 till 1956 med 12,5 %. En väsentlig nedgång i skatteunderlaget har sålunda inträffat. Den höjda skattesatsen till trots uppgår ökningen i statens inkomster av bolagsskatten sedan 1954, det senaste året före skattesatsens höjning, endast till 72 milj. kr.

Denna nedgång i det totala skatteunderlaget för företagen torde till stor del finna sin förklaring i följande omständigheter.

Det senast redovisade skatteunderlaget för aktiebolag m. fl. juridiska personer — för verksamhetsåret 1956 — visade ett sammanlagt belopp av 2 294 milj. kr. Räknat på ett med fyra procent förhöjt skatteunderlag skulle extra bolagsskatten f. n. ge ca 240 milj. kronor. För att bolagsskatten skall ge samma intäkter vid 40 procents uttag som vid 50 procent, måste skatteunderlaget öka med 25 procent. Det torde inte vara orealistiskt att räkna med att ett avskaffande av extra bolagsskatten kommer att leda till att skatteunderlaget relativt snabbt åter uppnår i varje fall 1955 års nivå. Det skulle betyda att drygt hälften av intäkterna av extra företagsskatten skulle omedelbart återvinnas för helt år räknat. Det bör observeras, att företagens intresse att verkställa vinstdispositioner med hänsyn till den tillfälligt förhöjda skattesatsen skulle bortfalla. Uppskattningsvis torde skattebortfallet med hänsyn tagen till här berörda olika faktorer och till den kraftigt höjda kvarskatteräntan för nästa budgetår kunna beräknas till ca 100 milj. kronor. Denna kalkyl bygger alltså även på förutsättningen att beslut om skattens slopande fattas vid innevarande riksdag med verkan fr. o. m. taxeringen år 1959. På längre sikt torde en återgång till den tidigare gällande skattesatsen av 40 procent rent av ställa sig gynnsammare för statskassan än ett bibehållande av nuvarande 50-procentsnivå.

Utskottet

Utskottet vill till en början framhålla att konjunkturbilden i dagens läge är en helt annan än år 1955, då den skärpta beskattningen av aktiebolag och ekonomiska föreningar genomfördes. Den högkonjunktur som rått under de senaste åren har påtagligt mattats. Som framhållits i statsverkspropositionen B är det tydligt att produktionsutvecklingen under innevarande år blir av blygsammare omfattning än under de närmast föregående åren. Den senaste tidens ekonomiska utveckling samt de aktuella utvecklingstendenserna understryker betydelsen av att sådana åtgärder vidtoges som kan vara

särskilt ägnade att främja produktionen. Den extra företagsbeskattningens avskaffande är enligt utskottets uppfattning en sådan åtgärd. Den verkar sänkande på kostnadsläget inom företagen och stärker därigenom dessas konkurrenskraft gentemot utländska företag, såväl på utlandsmarknaderna som inom landet. Särskilt mot bakgrunden av de påtagliga avmattningstendenserna i utlandet samt den befarade nedgången i den svenska valutareserven, utlöst av avsättningssvårigheter för svenska företag, anser utskottet en återgång till den tidigare skattesatsen motiverad.

Av det anförda framgår att utskottet anser att de motiv, från konjunkturpolitiska synpunkter, som år 1955 anfördes för den då vidtagna höjningen av bolagsskatten, inte föreligger i dagens läge. Tvärtom torde beskattningen avsevärt minska företagens möjligheter att vidtaga en för samhället i dess helhet önskvärd omställning i ett mer pressat konjunkturläge. Att under sådana omständigheter vidmakthålla en beskattning, som uttryckligen förklarats skola vara provisorisk, anser utskottet inte försvarbart.

Den statsfinansiella effekten av höjningen av bolagsskatten beräknades i proposition nr 196/1955 bli en ökning av statsskatten enligt 1956 års taxering med ungefär 125 miljoner kronor och enligt 1957 års taxering med omkring 250 miljoner kronor, varav i runt tal 200 miljoner kronor kunde väntas inflyta under budgetåret 1955/56.

Det torde emellertid stå klart att det statsfinansiella utbytet av den förhöjda skattesatsen i verkligheten blivit icke oväsentligt mindre än beräknat. Utvecklingen gav nämligen ett helt annat utslag beroende på att företagens redovisade beskattningsbara belopp nedgick kraftigt. För inkomståret 1957 torde visserligen en viss återhämtning ha inträtt men påtagliga risker finns att det för innevarande år återigen blir ett sämre utfall än vid 1958 års taxering. Det förefaller emellertid troligt att företagen i största möjliga utsträckning sökt utnyttja befintliga möjligheter att uppskjuta beskattningen till en senare tidpunkt i syfte att få tillgodonjuta en lägre skattesats. Med hänsyn härtill föreligger anledning antaga att en sänkning av bolagsskatten minskar bolagens intresse att vidtaga vinstreglerande dispositioner och således — om vinstutvecklingen inte blir särskilt ogynnsam — bidrager till att höja skatteunderlaget. I vad mån så kan bli fallet är av lätt insedda skäl inte möjligt att närmare angiva. Hänsyn bör vidare tas till den produktionsfrämjande effekt, som en återgång till den tidigare, lägre skattesatsen kan förväntas få och som påverkar skatteunderlaget i stigande riktning. Utskottet beräknar skattebortfallet för innevarande budgetår till 100 miljoner kronor.

Den av utskottet förordade återgången till den tidigare skattesatsen innebär en sänkning av den nu gällande skattesatsen med tjuu procent. I enlighet med motionärernas yrkande bör denna sänkning i vad gäller uppborlden ske från och med närmast framförliggande uppbordestermen, vilken inträffar i september månad detta år. Utskottet framlägger nedan förslag till särskilda författningsbestämmelser i detta syfte. Då det gäller att bedöma effekten i uppborrdshänseende härav vill utskottet erinra om det förut påpekade förhållandet, att företagen såvitt kan bedömas sökt att i största möj-

liga utsträckning utnyttja i lagstiftningen medgivna möjligheter att uppskjuta beskattningen till en senare tidpunkt i syfte att få tillgodonjuta en lägre skattesats. Av skäl som angivits i de väckta motionerna kan man vidare enligt utskottets mening räkna med att skattesatsens sänkning i och för sig leder till en höjning av skatteunderlaget. Med hänsyn härtill finns det anledning antaga att nedgången i uppbörden för hela budgetåret kommer att i stort sett överensstämma med det av utskottet ovan beräknade skattebortfallet å 100 miljoner kronor.

Under återopandande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att riksdagen, med bifall till de likalydande motionerna I: B 29 av herr Hagberg m. fl. samt II: B 34 av herrar Cassel och Darlin samt de likalydande motionerna I: B 175 av herr Aastrup m. fl. och II: B 229 av herr Koliberg m. fl., måtte antaga

dels det vid motionerna I: B 29 och II: B 34 fogade förslaget till förordning angående ändrad lydelse av 10 § 2 mom. förordningen den 26 juli 1947 (nr 576) om statlig inkomstskatt;

dels ock följande

Förslag

till

förordning med bestämmelser om beräkning av den preliminära skatten vissa år för aktiebolag m. fl.

Härigenom förordnas som följer.

1 §.

Svenska aktiebolag, svenska försäkringsanstalter som icke äro aktiebolag, andra juridiska personer än oskifta dödsbon eller familjestiftelser samt andra svenska ekonomiska föreningar än sambruksföreningar må i fråga om den i hemortskommunen påförda preliminära B-skatt, som förfaller till betalning under uppbördsterminerna i september och november 1958 samt januari 1959 erlægga preliminär skatt med belopp motsvarande allenast åttio procent av den i hemortskommunen under uppbördsterminen till betalning förfallande skatten, avrundat uppåt till helt hundratal kronor.

Vad nu sagts skall ej gälla, då i anledning av jämkning eller preliminär taxering ny debetsedel utfärdas och den därå upptagna skatten förfaller till betalning första gången under någon av förenämnda uppbördsterminer. I sådant fall skall den i den preliminära skatten ingående statliga inkomstskatten beräknas för annan svensk ekonomisk förening än sambruksförening till trettio två procent av den till statlig inkomstskatt beskattningsbara inkomsten och för annan i föregående stycke avsedd skattskyldig till fyrtio procent av motsvarande inkomst. Därvid skall å debetsedeln antecknas att den skattskyldige är pliktig att, oberoende av bestämmelserna i föregående stycke, erlægga preliminär skatt med det å debetsedeln angivna beloppet.

2 §.

Det åligger länsstyrelsen eller, i stad med egen uppbördsförvaltning, den lokala skattemyndigheten att å kreditkort avseende preliminär skatt för i 1 § första stycket angiven skattskyldig verkställa den ändring av debiterat belopp, som svarar mot vad den skattskyldige har att enligt nämnda stadgande erlægga såsom preliminär skatt.

3 §.

För skattskyldig, varom i 1 § förmäles, skall preliminär B-skatt, som eljest skolat beräknas enligt 13 § första stycket uppbördsförordningen, för år 1959 utgå med belopp motsvarande den slutliga skatten enligt 1958 års taxering, minskad med tjugu procent av den däri ingående statliga inkomstskatten. Därvid skall dock i den slutliga skatten icke inräknas utskiftningsskatt, ersättningsskatt eller sådan i uppbördsförordningen icke omnämnd skatt eller avgift, vilken påförts jämlikt bestämmelse i annan författning.

4 §.

Det åligger lokal skattemyndighet att under senare hälften av augusti 1958 lämna i 1 § första stycket omförmäld skattskyldig skriftlig underrättelse om bestämmelserna i nämnda stycke.

5 §.

Vad i denna förordning stadgas har ej avseende å försäkringsanstalter, som uteslutande driva livförsäkringsrörelse.

6 §.

Kungl. Maj:t äger utfärda de närmare föreskrifter, som kunna finnas erforderliga för tillämpningen av denna förordning.

Denna förordning träder i kraft den 1 augusti 1958.

Stockholm den 17 juli 1958

På bevillningsutskottets vägnar:

EDGAR SJÖDAHL

Närvarande:

från första kammaren: herrar Sjö Dahl, Spetz, Snygg, Gustaf Elofsson*, Erik Jansson, fröken Ranmark*, herrar Wärnberg*, Wolgast*, Kronstrand och Gustaf Henry Hansson; samt

från andra kammaren: herrar Brandt i Olshammar*, Nilsson i Svalöv, Kollberg*, Allard, Vigelsbo, Kärrlander, Magnusson i Borås, Ericsson i Kinna, Gustafson i Göteborg och Andersson i Essvik.

* Icke närvarit vid justering av betänkandet.

Reservation

av herrar *Sjödahl, Snygg, Erik Jansson*, fröken *Ranmark* samt herrar *Wärnberg, Brandt* i Olshammar, *Allard, Kärrlander, Ericsson* i Kinna och *Andersson* i Essvik, vilka ansett att utskottets yttrande och hemställan bort ha följande lydelse.

I finansplanen i januari tecknade departementschefen en bild av det ekonomiska läget vid årsskiftet 1957/58, vilken senare kompletterats i den i statsverkspropositionen B intagna finansplanen. Departementschefen har därvid understrukit att i den rådande världskonjunkturen inrymmes påtagliga avmattningstendenser, om vilkas styrka och fortbestånd det är svårt att göra sig en klar föreställning. Uppbromsningen av aktiviteten synes komma att bestå en tid framöver. Några klart expansiva faktorer tycks för närvarande inte kunna skönjas. En ytterligare nedpressning av aktiviteten kan inte helt uteslutas. Det finns emellertid anledning räkna med att en nedgång i världskonjunkturen borde bli en till tiden relativt begränsad avmattning i den föregående utpräglade högkonjunkturen. Avmattningen inom för oss viktiga avnämjarländer och den begynnande krympningen av världshandeln synes dock redan ha gått så långt, att vår egen export kommer att sjunka.

Departementschefen uttalar vidare att inte minst med hänsyn till vår knappa valutareserv alla ansträngningar bör göras för att hålla uppe exporten. Grundläggande för att detta skall lyckas är att den inhemska kostnadsnivån inte drivs upp och de ekonomiskt-politiska åtgärderna måste väljas med insikt härom. Departementschefen understryker att avsättningssvårigheter för exportindustrin och därav uppkommande arbetslöshet inte kan lösas genom en allmän påspädning av den inhemska konjunkturen. Detta skulle bara leda till en ytterligare stegring av svårigheterna för exporten och försämra vår internationella konkurrenskraft, samtidigt som importen skulle stimuleras. En uppdriven hemmakonjunktur under en samtidig konjunkturavmattning för omvärlden skulle snabbt försämra betalningsbalansen och förbruka valutareserven.

Enligt departementschefens uppfattning är läget för närvarande inte sådant att mera generella konjunkturstimulerande åtgärder bör vidtas. Beredskapen att möta mera svårartade sysselsättningsstörningar stärks men lika viktigt är att en fullgod beredskap finns mot ett nytt uppblående av en inflationskonjunktur i det läge då utlandskonjunkturen vänder uppåt igen. Några tecken på en snabb konjunkturuppgång kan visserligen inte för ögonblicket skönjas i utlandet, men tidigare erfarenheter visar hur snabbt och oväntat läget kan förändras i en värld som präglas av politisk oro. Redan i dagsläget finns också många tecken i vår inhemska ekonomi på starka expansiva krafter, direkt eller indirekt emanerande från konsumtionsidan. I sammanhanget nämnes den rekordartade utveckling som bilismen och televisionen för närvarande undergår. Det är inte svårt att peka på kvardröjande latent inflationshärda, som gör en oavslutlig ekonomiskt-politisk vakthållning nödvändig.

Utskottet kan ansluta sig till de synpunkter på den ekonomiska politiken som departementschefen framlagt i finansplanerna i januari och juni.

Enligt utskottets mening ger de avmattningstendenser, som uppträtt och alltfjämt kan befaras i den internationella och svenska konjunkturen, inte anledning till någon mer genomgripande omläggning av finanspolitiken. Därför är läget enligt utskottets mening alltför oklart och fyllt av risker för ett återuppflammande av de inflationistiska tendenserna i den svenska ekonomin. Därtill står vår ekonomi i starkt beroende av utvecklingen i utlandet, där läget snabbt kan förändras, särskilt i en tid av så stark politisk oro, som dagens händelser utvisar.

Vad särskilt gäller företagen vill utskottet i detta sammanhang erinra om att för dessa vissa lättnader ägnade att främja produktion och investeringar genomförts. Sålunda har investeringsavgiften avvecklats från och med 1958 års ingång, vilket bl. a. synes ha fått till effekt en väsentligt ökad investeringslust i den privata sektorn. Genom återbetalning av förut steriliserade pris- och konjunkturutmättningsavgifter har åtskilliga företag i år erhållit en likviditetsförstärkning. Tillstånd att ta i anspråk medel, som avsatts till investeringsfonder, har meddelats i väsentligt vidgad omfattning. Slutligen bör nämnas att den i våras genomförda räntesänkningen bidragit att sänka kostnadsnivån för företagen. Såvitt nu kan bedömas torde dessa lättnader vara till fyllest för att ge företagen i allmänhet erforderlig stimulans i nuvarande läge.

Utskottet vill vidare betona önskvärdheten av att driftbudgeten balanseras. Den i statsverkspropositionen B framlagda driftbudgeten visar ett formellt överskott å 24 milj. kr., vilket emellertid, om de föreliggande motionsyrkandena skulle vinna bifall och om hänsyn tas till skattesänkningen vid inbetalningen av källskatt redan fr. o. m. septemberuppbörden i år, skulle förbytas i ett underskott å omkring 200 milj. kr. I detta sammanhang vill utskottet påpeka att för ett helt budgetår torde den extra bolagsskattens borttagande innebära en minskning av statsinkomsterna med omkring 250 milj. kr.

Utskottet kan av ovan angivna skäl inte tillstyrka bifall till de föreliggande motionerna. Den extra bolagsskatten bör således enligt utskottets mening, med bevarande av dess provisoriska karaktär, tills vidare bibehållas. Emellertid bör denna skatt sänkas eller avskaffas i ett konjunkturrellt läge av den art, att en sådan åtgärd påkallas, eller då den av statsfinansiella skäl kan undvaras eller ock kan ersättas av andra statsinkomster. Ett övervägande av bolagsskattens sänkning bör givetvis, som vid olika tillfällen framhållits, ske i samband med införandet av en på arbetsgivarbidrag baserad lagfäst tjänstepensionering.

Under den förra riksdagen detta år har riksdagen antagit förslag om extra skatteinkomster på inemot 400 milj. kr., väsentligen av den anledningen att medel måste anskaffas för de ökade utgifterna för försvaret. Denna av samtliga större partier godkända åtgärd vidtogs därför att det ansågs

oriktigt att för utgifter av detta slag underbalansera driftbudgeten. Om bolagsskatten sänkes på sätt motionärerna föreslagit kommer en sådan underbalansering av driftbudgeten att ske med omkring 200 milj. kr.

Under återopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

1) att de likalydande motionerna I: B 29 av herr Hagberg m. fl. samt II: B 34 av herrar Cassel och Darlin om sänkning av bolagsskatten; samt

2) att de likalydande motionerna I: B 175 av herr Aastrup m. fl. och II: B 229 av herr Kollberg m. fl. om sänkning av bolagsskatten,

icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.